

Lastenneuvola- ja kouluterveydenhuoltotyö

3.5.2024

1. 8 kk ikäisen lapsen neuvolalääkärin tarkastuksessa äiti epäilee lapsella olevan raudanpuuteanemiaa, koska lapsi nukkuu huonosti. Miten toimit?
2. Isyyden tukeminen lastenneuvolassa
3. Kouluterveydenhuollon tehtävät oppimisvaikeuksista kärsivän oppilaan tutkimisessa ja hoidossa
4. Olet hyvinvointialueen edustajana seminaarissa, jossa on kuntapäätäjiä. Miten perustelet ja kannustat heitä kunnassa edistämään lasten, nuorten ja perheiden liikuntaa.

8.3.2024

1. Pulautteleva imeväinen, miten tutkit ja hoidat?
2. Lastenneuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyö
3. Koululaisen unihäiriöt
4. Pohdi digitaalisten palveluiden mahdollisuuksia ja haasteita kouluterveydenhuollossa

10.11.2023

1. Vesirokkorokote
2. 4–6 viikon ikäisen lapsen määräaikainen terveystarkastus
3. Kouluterveydenhuollon tehtävät kiusaamisen selvittämisessä ja ehkäisyssä
4. Mitä on yksilökohtainen opiskeluhoito ja miten sitä tulisi oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan käytännössä toteuttaa?

8.9.2023

1. a. 5-vuotiaan lapsen yökastelun tutkiminen ja hoito
b. Neuvolaikäisen lapsen atooppisen ekseeman tutkiminen ja hoito
2. 4-vuotias lihava lapsi neuvolalääkärin tarkastuksessa
3. Aiemmin ADHD diagnoosin saanut nuori 8- luokan laajassa terveystarkastuksessa
4. Koululääkärin tehtävät ja työn merkitys tänä päivänä

3.3.2023

1. Mitä tutkit ja miten toimit, kun terveystarkastuksessa kuulet sydämen sivuäänen
  - a) 4 kk ikäiseltä lapselta
  - b) peruskoulun 1 luokan oppilaalta
2. Miten arvioit alle 1-vuotiaan lapsen vuorovaikutustaitoja lastenneuvolassa?
3. Lene-tutkimus 4-vuotiaan terveystarkastuksessa
4. Toimit kouluterveydenhuollon vastuulääkärinä ja suunnittelen yläkoulun lääkäreiden perehdytystä. Millainen on perehdytysohjelmasi?

6.5.2022

1. a) Imeväisen kireä kielijänne
b) Yhden kuukauden ikäinen keltainen vauva neuvolavastaanotolla. Mitä huomioit ja miten toimit?
2. Toimit kouluterveydenhuollon vastuulääkärinä. Alueesi kouluille on tulossa Ukrainasta sotaa paenneita lapsia. Miten ohjeistat ja mitä huomiot maahantuloterveystarkastusten järjestämisessä?
3. 8. luokan koululääkärin terveystarkastukseen tulee tyttö, jolla on ollut 100 tuntia poissaoloja lukukauden aikana. Osa poissaoloista on ollut luvattomia. Lisäksi nuorella ilmenee ahdistuneisuutta ja lievää oppimisen vaikeutta. Nuori asuu vuoroviikoin äidillä ja isällä ja hän on aloittanut seurustelun 18- vuotiaan pojan kanssa. Pohdi miten alat selvittämään tilannetta ja auttamaan nuorta.
4. Lastenneuvolalääkärin tehtävät ja työn merkitys

4.3.2022

1. Koululääkärin vastaanotolla yläkouluikäisen
  - a) Kuukautiskipujen hoito
  - b) Aknen hoito
2. 4-vuotistarkastuksessa tulee ilmi, että perusterve, normaalisti kehittynyt lapsi on jo parin kuukauden ajan tuhrinut päivittäin ja vanhemmat ovat neuvottomia, miten pitäisi toimia. Viime aikoina päiväkodista on alkanut jo tulla palautetta, että toiset lapset moittivat hajua. Nykyään housuissa on pientä ulostetuhrua useammankin kerran päivässä ja välillä myös isommat ulosteet. Uloste yleensä pehmeää, tahnamaista. Lapsi on ollut jo toista vuotta päivä- ja yökuiva eikä ulostamisessa ole aiemmin ollut ongelmia. Miten tutkit, neuvot, hoidat?
3. Toimit kouluterveydenhuollon vastuulääkärinä. Mieti, miten voitte kunnassasi hyödyntää kouluterveyskyselyn tuloksia peruskoululaisten osalta. Kenen kanssa teet suunnittelussa yhteistyötä?
4. Pohdi miten koronapandemia on vaikuttanut lapsiperheisiin: hyödyt ja haasteet, jotka tulisi huomioida lastenneuvolassa

5.11.2021

1. Lasen päänsärky ja sen selvittely laajojen terveystarkastusten yhteydessä. Esimerkkinä 4-vuotiaan ja 8-luokkalaisen terveystarkastus.
2. Alakouluikäisellä on runsaasti koulupoissaoloja vatsakipujen vuoksi – mitä erotusdiagnostisia vaihtoehtoja näet ja miten lähdet selvittämään asiaa?
3. Perustason mahdollisuudet masentuneen nuoren hoitamisessa
4. Toimit neuvola- ja kouluterveydenhuollon vastuulääkärinä. Syyslukukauden aikana on käytettävissä vain kolmasosa laajojen tarkastusten läpiviemiseen tarvittavasta lääkäriresursista. Toimintaa on priorisoitava vähintään seuraavat 3kk. Miten priorisoi? Pohdi eri vaihtoehtoja, miten ratkaista asiaa.

4.9.2020

1. Lasten ja nuorten lihavuuden hoitosuositus: Toimit neuvola- ja koululääkärinä. Miten otat lapsen/nuoren lihavuuden puheeksi ja miten voit tukea lihavan lapsen perhettä terveellisiin elintapoihin ja muutokseen?
2. 13-v 7-luokkalainen tulee äidin kanssa vastaanotolle unettomuuden ja väsymyksen vuoksi. Uni ei tule ennen kuin pikkutunneilla ja aamulla väsyttää. Koulusta on tullut poissaoloja ja äiti on huolissaan. Melatoniiniakin on jo kokeiltu ilman apua. Mitä neuvoksi?
3. HPV-rokotukset ja miten koululääkäri voi tukea rokotteen ottamiseen?
4. Vilkas lapsi neuvolassa, mitä huomioit ja tutkit ja hoidat?

6.3.2020

1. Fimoosin seuranta ja hoito-ohjeet neuvola- ja koululääkärin vastaanotolla.
2. Toiminnallinen häiriö yläkoululaisen koulunkäyntiä ja arkielämää vaikeuttamassa. Pohdi kouluterveydenhuollon roolia
3. Alaikäinen ja Kanta-palvelut
4. Toimit neuvolan vastuulääkärinä. Miten perehdytät uusia lääkäreitä lastenneuvolan laajoihin terveystarkastuksiin?

3.5.2019

1. Koululääkärin rooli ja mahdollisuudet aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriöiden diagnostiikassa ja hoidossa niin lääketieteelliseltä kuin palvelujärjestelmän kokonaisuuden kannalta.
2. Mitä keinoja kunnilla on lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi? Kerro vastauksessa näkemyksesi kuntapäätäjille.
3. Mitä huomioit terveystarkastuksessa kasviruokavalion a) neuvolaikäisellä ja b) yläkoululaisella?
4. Tapaat lastenneuvolan vastaanotolla 1 vuoden ikäisen lapsen, joka on haettu noin kuukausi sitten suomalaiseen adoptioperheeseen Kiinasta, missä lapsi on ollut lastenkodissa. Kyseessä on lapsen ensimmäinen käynti neuvolassa ja vastaanotto pidetään terveydenhoitajan kanssa

yhteisvastaanottona siten, että aikaa on varattu tavallista enemmän. Mitä otat huomioon? Mitä tutkit?

9.11.2018

1. Tapaat ensimmäisen luokan terveystarkastuksessa pojan, jonka vanhemmat kertovat, että lapsella on esiintynyt muutaman vuoden ajan alkukesästä lievähköä nuhaa ja silmien kutinaa, ja nyt alkukesästä lähtien oireet ovat voimistuneet. Lisäksi on alkanut esiintyä suun kutinaa ja huulten turvotusta, jota useat vihannekset ja hedelmät aiheuttavat (omena, mansikka, päärynä, tomaatti, mausteet). Perhe on aloittanut laajan välttödieetin, ja huoltajat toivovat perusteellisia selvittelyjä asian suhteen. Miten toimit, mitä tutkit ja miten hoidat?
2. 1,5-vuotiaan taaperon laaja terveystarkastus. Miten huomioit ja arvioit ikäkauden kasvatuksellisia haasteita ja miten ohjaat vanhempia?
3. Toimit koululääkärinä 600 oppilaan yläkoulussa. Kouluterveystutkimuksessa on noussut esiin, että 8-9. luokkalaisista noin neljäsosa käyttää nuuskaa enemmän tai vähemmän säännöllisesti, pojat enemmän kuin tytöt. Myös terveystarkastuksissa on havaittu ilmiö, joka tuntuu laajenevan. Terveystarkastaja kertoo, että myös 7-luokkalaisten keskuudessa on nuuskan käyttöä. Miten puutut asiaan? Miten kouluterveydenhuolto voi toimia koulussa nuuskan käytön vähentämiseksi?
4. Koko perheen hyvinvoinnin arvioiminen laajassa terveystarkastuksessa.

4.5.2018

1. Pulautteleva imeväinen lastenneuvolassa
2. Vanhemmuuden tukeminen lastenneuvolan laajoissa terveystarkastuksissa
3. Terveystarkastuksessa on tyttö, jonka suvun kulttuuriin kuuluu ympärileikkaus; mitä asioita huomioit? Selitä termiä FGM
4. Move kouluterveydenhuollossa.
  - a. Kerro pääpiirteittäin, mikä on Move ja miksi se on kehitetty
  - b. Toimit vastuulääkärinä kouluterveydenhuollossa. Laadi työryhmäsi kanssa lyhyt ohjeistus Move-mittaustulosten huomioimisesta terveystarkastuksissa.

9.3.2018

1. Vesirokkorokotus kansallisessa rokotusohjelmassa
2. Keskosena syntynyt lapsi lastenneuvolassa, mitä tulisi huomioida?
3. Koulupoissaolot, pohdi niiden seurantaan, taustasyitä ja puuttumismalleja
4. Yhteisöllinen oppilashuolto koululääkärin työssä

10.11.2017

1. Uudet kasvukäyrät ovat olleet käytössä jonkin aikaa
  - miksi uudistus oli tarpeen
  - mitä uutta ne ovat tuoneet
  - pohdi mitä hyötyä ja/tai mahdollista pulmaa uusien kasvukäyrien käytössä on lasten ja nuorten kasvun seurannassa
2. Miten huomioit ja arvioit varhaista vuorovaikutusta 4 kk:n ikäisen vauvan laajassa terveystarkastuksessa?
3. Kouluterveydenhuollon rooli kansantautien ehkäisyssä
4. Monialainen yhteistyö lastenneuvolassa

3.3.2017

1. Rokotuskielteisyyden kohtaaminen neuvolassa
2. Ryhdin tutkiminen ja skolioosi, kyfoosi, kuoppa- tai harjurinta sekä alaraajojen pituusero kouluikäisellä
3. Kolmannen luokan terveystarkastuksen yhteydessä oppilas kertoo terveydenhoitajalle kiusatuksi tulemisen kokemuksistaan omassa luokassaan ja koulumatkoilla. Kouluterveydenhuollon ja koululääkärin rooli kiusaamisasioiden selvittelyssä ja hoidossa?
4. Kouluterveydenhuolto on sote-uudistukseen kuuluvassa valinnanvapauslain luonnoksessa rajattu valinnanvapauden ulkopuolelle. Neuvolatoiminnot sen sijaan esitetään kuuluvaksi valin-

nanvapauden piiriin, sote-keskusten palveluihin. Pohdi lakiesityksen vaikutuksia lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta, mikäli lainsäädäntö toteutuisi esitetyllä tavalla. Miten asiakkaiden valinnanvapaus mielestäsi sopisi kouluterveydenhuoltoon tai lastenneuvolaan.

11.11.2016

1. Kouluterveydenhoitaja on tarkastanut 6. luokkalaisia ja lähettää sinulle kysymysviestin: "Mitä tehdään?". Äidin pyynnöstä on 12-vuotiaalta Sher-tytöltä mitattu hemoglobiini ja pikamittarilla saatu tulos 99 g/l ja kontrolloituna 97 g/l. Mikäli otattaisit laboratoriotutkimuksia, pohdi miten etenet ja tulkitset.
2. Toimit koululääkärinä ja vastaanotolla on 7-vuotias poika 1.luokan laajassa tarkastuksessa. Opettajalta on tieto, että poika on levoton luokassa, eikä jaksu seurata opetusta. Äiti kertoo pojalla olleen päänsärkyä jo viime talvesta, koulun alettua lähes päivittäin. Poika kertoo, ettei särkyä ole koulussa, mutta alkaa usein kotimatalla. Särky helpottuu syömällä ja levolla. Koulusta poika ei oikein pidä. Läksyjen tekoon pitää patistaa ja tulee riitaa. Mitä elimellisiä syitä voi olla? Pohdi jokaisen syyn kohdalla, miten toimitisit
  - Koulun aloitukseen liittyvä stressi ja sopeutumisvaikeus
  - Kehitysikä riittämätön koulun aloitukselle
  - oppimisvaikeus
  - Tarkkaavuushäiriö
  - Ongelmat kotona
  - Masennus
  - Koulukiusaaminen
  - Väsymys, unen puute tai huono laatu
3. Tavallisia lastenneuvolan pulmia: miten diagnosoit? milloin ja miten hoidat?
  - a) Laskeutumaton kives
  - b) Vesikives
  - c) Ahdas esinahka
  - d) Kireä kielijänne
  - e) Kyynelkanavan tukos
4. Kouluympäristön ja –yhteisön monialainen tarkastaminen. Kuvaa lainsäädännön mukainen, toimiva malli oman kuntasi ja siellä sijaitsevan yläkoulun näkökulmasta.

2.9.2016

1. Neuvolaikäisen kuulon tutkiminen ja seuranta.
2. Toimit lastenneuvolalääkärinä ja vastaanotollesi saapuu laajaan terveystarkastukseen 4-vuotias poika äitinsä kanssa. Perheeseen kuuluu lisäksi isä ja 1-vuotiaat kaksoset. Terveystarkastuksen yhteydessä lapsi kieltäytyy kaikista tutkimuksista ja yhteistyöstä sekä terveydenhoitajan että lääkärin vastaanotolla. Mitään tutkimuksia tai mittauksia ei saada tehtyä. Lapsi on kotihoidossa. Äiti kertoo, että kotonakin lapsi on omaehtoinen ja saa useita kertoja päivässä voimakkaita kiukkukohtauksia, elleivät asiat mene lapsen olettamalla tavalla. Äiti kokee väsymystä ja voimattomuutta tilanteen takia. Jo 3-vuotisneuvolassa on todettu päättäväinen, tomeri poika, jonka terveydenhoitaja on saanut houkuttelemalla tutkittua. Kehityksellistä huolta ei tuolloin ole herännyt. Äidin kertoman mukaan osaa ikäisensä tavalla taidot, liikunnallisesti taitava. Mitä ajatuksia herää? Jatkotoimet neuvolassa?
3. Toimit kunnassasi kouluterveydenhuollon vastuulääkärinä. Koulujen ruokapalvelusta otetaan sinuun yhteyttä ja pyydetään palaveriin, jonka tarkoituksena on suunnitella käytännön toimenpiteitä koulujen allergiaruokavalioiden määrän vähentämiseksi sekä kaikkien erityisruokavalioiden ilmoituskäytäntöjen sujuvoittamiseksi. Valmistaudut kokoukseen yhdessä terveydenhoitajien esimiehen kanssa. Mikä on tavoitteen kannalta keskeistä omassa esityksessäsi? Kuvaille hyvä käytäntö, jota esitätte toteutettavaksi.
4. Kouluterveyskysely ja sen hyödyntäminen

4.5.2016

1. Kuvaa mielestäsi hyvä ja toimiva tarkkaavuushäiriön (ADHD/ADD) alueellinen hoitoketju. Mikä on näkemyksesi alueellisten hoitopolkujen laatimisesta?

2. Pulautteleva imeväinen
3. Maahanmuuttajalapsen
Neuvola- ja kouluterveydenhuollon palvelut maahanmuuttajalapsille
Mitä huomioit Suomeen ulkomailta muuttaneen lapsen ensimmäisessä neuvolan tai kouluterveydenhuollon tarkastuksessa
4. Koululääkärinä teet 8.-luokkalaisten terveystarkastuksia. Koulussasi huoltajat kutsutaan 7. luokalla tehtävään terveydenhoitajan tarkastukseen ja 8.-luokkalaiset tulevat lääkärille yksin. Luokkatarkastusten alkaessa oppilaat ovat täyttäneet esitietokaavakkeen sekä Adsume- ja R-BDI –kyselylomakkeet. Tarkastettavana on 14-vuotias Antti. Huoltajan palaute Antista on saatu, opettaja ei antanut palautetta, koska on vasta kaksi viikkoa opettanut Antin luokkaa. Kotona ei ole ollut huolta nuoresta. Antin itse täyttämässä lomakkeissa Adsume-pisteet ovat 9 (riskikäyttö) ja R-BDI 13 –pisteet 2 (ei depressio-oireita). Vastaanotolla toteat hyväkuntoisen ja terveen nuoren, joka vaikuttaa tasapainoiselta. Koulun vakituinen terveydenhoitaja on kevään poissa, eikä hänen sijaisjärjestelystään ole vielä tietoa.
Miten toimit?

4.3.2016

1. Imeväisen ravitseminen
2. Puhumaton lapsi 3-vuotisneuvolassa
3. Oppilas- ja opiskeluhoitolaki. Keskeiset tavoitteet ja toimintatavat peruskoulun näkökulmasta
4. Toimit koululääkärinä ja teette ekaluokkalaisten tarkastuksia. Terveydenhoitaja hälytetään 3. luokkaan, jossa pienluokan uusi poikaoppilas riehuu. Opettajan mukaan poika on ollut tulostaan asti koko kuluneen kuukauden ajan hyvin levoton, tottelematon ja kahnauksessa toisten kanssa. Huoltajaa oli yritetty jo tuloksetta tänään tavoittaa. Opettaja katsoo, ettei enää voi poikaa pitää luokassa, ja ehdottaa lastenpsykiatriasta osastohoitoa. Kouluvastaanoton odotustilassa poika kulkee ympäri huonetta ja sadattelee.
Kouluterveydenhuollossa ei vielä ollut oppilaasta aiempaa tietoa.
Miten toimit?

7.11.2014

1. Lastensuojelu terveydenhuollossa: lääkärin näkökulma
2. Koulun vastaanotolla tapaat alipainoisen 15-vuotiaan nuoren:
-milloin epäilet syömishäiriötä
-miten suunnittelet tutkimuksia/hoittoa
3. Pikkuvauvan huono painonnousu
-miten havaitaan neuvolassa? miten toimit ja mitä neuvot?
4. Kouluikäisen uni ja unihäiriöt

3.5.2013

1. Viivästynyt murrosikä
2. Neuvolaikäisten unihäiriöt
3. Aknen diagnoosi ja hoito
4. Työskennellessäsi neuvolalääkärinä sinulle herää epäily lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Miten toimit?

7.9.2012

1. Diabetesta sairastava lapsi neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa, diabetesta sairastavan hoidon järjestäminen koulupäivän aikana
2. Kuulet neuvolatarkastuksessa lapselta sivuäänen, miten toimit?
3. Koulussa epäillään sisäilmaongelmaa ja kosteusvauriota. Mikä on koulu- terveydenhuollon rooli?
4. 7-vuotias tuhrii ja hänellä on ummetusta; mitä tutkia ja hoitaa?

23.9.2011

1. LENE –tutkimus neuvolan työvälineenä

2. Yleinen rokotusohjelma ja sitä täydentävät rokotukset; millä perusteella uusi rokote koko ikäluokalle?
3. Koululaisen atooppinen ihottuma on vaikeutunut. Mitä tutkia, miten hoitaa?
4. Oppilashuolto koulun ja oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä

6.5.2011

1. Laajan terveystarkastuksen painopisteet 4-vuotiaan neuvolatarkastuksessa
2. I-luokkalaisen terveystarkastuksessa tulee esiin yökastelu. Miten toimit? Miten hoidat?
3. Neljän kuukauden ikäisen vauvan äiti on masentunut. Mihin kiinnität huomiota neuvolavastautotollasi?
4. Viivästynyt murrosikä

6.3.2009

1. Kouluterveydenhuollon tehtävät oppimisvaikeuksisen oppilaan tutkimuksissa ja hoidossa
2. Terveystarkastaja ohjaa koululääkärin vastaanotollesi yläasteen 9 luokan oppilaan, jolla on lisääntyvästi poissaoloja koulusta ja terveydenhoitaja on saanut selville oppilaalla olevan runsasta alkoholinkäyttöä; noin 10 pulloa keskiolutta joka perjantai ja lauantai. Mitä teet koululääkärinä?
3. Neuvola- ja koululääkärin osuus keliakian diagnostiikassa ja hoidossa
4. Kuvaile erilaisia toimintamalleja, miten järjestää neuvolaikäisten vanhemmille vertaistukitoimintaa

7.11.2008

1. Miten koululääkärin pitäisi toimia, kun käy ilmi, että yläasteella oleva 13-vuotias tyttö seurustelee itseään vanhemman pojan (täysi-ikäisen) kanssa ja herää huoli tytön hyväksikäytöstä. Mitkä ovat lainsäädännön edellytykset/velvollisuudet toimia? Ketä ovat yhteistyökumppanit? Lastensuojelun osuus? Miten yhteydenotto vanhempiin, jos tyttö kieltää sen?
2. Mitä seikkoja tarkkailet arvioidessasi neuvolakäynnillä alle vuoden ikäisen vauvan vuorovaikutustaitoja?
3. Down-lapsi koululääkärin vastaanotolla. Mitä asioita otat huomioon?
4. Miten järjestät neuvolaikäisen lapsen lihavuuden tutkimisen ja hoidon?

7.9.2007

1. Neuvolavastaanotollesi tulee 2-vuotias poika, joka ei puhu vielä sanaakaan. Kerro, mihin seikkoihin anamneesissa ja lapsen tutkimuksessa kiinnität huomiota. Tee myös hoitosuunnitelma
2. **a)** Millainen kouluterveydenhuollon rooli tulisi olla käytösoireisen lapsen tutkimuksessa ja hoidossa?
b) Miten koululääkärinä toteuttaisit käytösoireisen lapsen tutkimisen omalla paikkakunnallasi? Perustele
3. Lapsen selän ryhtiongelman tutkiminen, hoitaminen ja seuranta koulussa. Hoidon porrastus erikoissairaanhoidon?
4. Neuvolakäynnille tulee 4-vuotias levoton lapsi, jolla on runsaasti mustelmia. Mitä ajatuksia herää ja miten toimit?